

Magyar Szó - 2005. szeptember 7.

A hallhatóvá tehető zene

Szabados György Magyarkanizsán, a ma kezdődő fesztiválon

Hogy hol és miben fogható meg Szabados György zenei nagyszerűsége, zenei aurájának értelme és mondanivalója? Talán abban az alázatban és figyelemben-fegyelemben, amellyel a zenéhez fordul, és abban ahogyan megtalálja és meglátja a zenét, nem az önmagáért valót, hanem a szétáradót, azt a zenét, amely nem hallható, csak hallhatóvá tehető, és ami talán időnként neki sikerül. Szabados György sajátos zenei és alkotói szellemiséget, atmoszférát teremtő zeneszerző, zongoraművész. A fekete muzsikusként jut el addig az egyéni alkotói stílusig, amelynek gyökerei a magyar népzeneben keresendők, és amely - ha mindenáron fogalmakkal akarunk operálni -, a free jazz kategóriába sorolandó. Vagy nevezhető szabad-Szabados stílusnak. Erre a megfogalmazásra a művész egy interjú során a következőket mondta: Ha frappánsan akarnám megfogalmazni, mi az életem legegyszerűbb célja, akkor az nem lenne más mint, hogy Szabados helyett szabatos legyek. Szabados György a magyar jazz meghatározó muzsikusként alakja. 1963-ban tartotta első szólóestjét, mint a szabad zenei improvizáció művelője. A szabadosi zenében tetten érhető a bartóki és kodályi életmű hatása. Szabados szabad, nyitott zenéi számára a magyar népzene parlando-rubato jellege biztos formát, dramaturgiai elrendezést és tiszta tartalmat biztosított. Szabados véleménye szerint a szabad zene egyben a legkötöttebb, hiszen a szabadság a kötetlenek rendje. Szabadosi értelemben tehát a szabad zene rendkívül magas értelemben vett szabatos zene, amihez hihetetlen szakmai felkészültség kell egyrészt, de ennél és ezt megelőzően még fontosabb az, hogy a muzsikusként milyen szellemi és lelki világban él, mit vall és mit akar átadni, vagy mit ad át a hallgatóságnak. A művész erőteljes kisugárzású, nagy expresszivitású, drámai zengésű művészete sajátos helyet biztosít a magyar zenei életben 1975-78 között a Kassák Klubban a Kortárs Zenei Műhely vezetője volt. 1983-ban alapította a Magyar Királyi Udvari Zenekart (MAKUZ), 1988-ban pedig a Szabad Zene Nyilvánossága klubot.

1972-ben a San Sebastian-i fesztivál különdíját nyerte el. A spanyolországi siker után hosszú évekig nem kapott nyugati kiutazást, 1974-ben jelent meg korszaknyitó első lemeze az Esküvő. 1982-ben muzsikált először Anthony Braxtonnal, 1985-ben Liszt Ferenc-díjat kapott. 2000-ben a MAKUZ-zal mutatta be korszakos nagyzenekari művét a Honfoglalás Millecentenáriumára, a Jelenést, az Art Ensemble of Chicago szaxofonosának Roscoe Mitchellnek vendégszereplésével. 2004-ben a Magyar Köztársaság elnöke a Lovagkereszt érdemrenddel tüntette ki.

A világ számos kiváló muzsikusként játszott már együtt.

Darabjának a Szertartászene királyunk, a Nap tiszteletére bemutatója tegnap volt Belgrádban a Jugoszláv Drámai Színházban, ma este pedig a magyarkanizsai Művészetek Házában lesz hallható-látható a fölújított darab ősbemutatója, amely egyben a 2006-os szerbiai Magyar Kulturális Évad bevezető hangversenye, nem kevésbé a kapuit kitaró Jazz, improvizatív zene... fesztivál nyitónapjának attraktív eseménye.

A Szertartászenét 15 éve mutatta be kisebb terjedelemben az akkor 18 tagú MAKUZ. A jelenlegi produkció ennek felújításaként született meg, a kompozíció formájának, illetve a zenekarnak a kibővítésével. A jelenlegi 34 tagú zenekarban francia, magyar, Szerbia és Montenegró-i és holland zenészek muzsikálnak. A koncertet vezényli, illetve preparált zongorán játszik Szabados György.